

Sygn. akt VPa 30/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2013 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie następującym:

Przewodniczący – SSO Krzysztof Główczyński

Sędziowie: SSO Andrzej Marek

SSO Jacek Wilga (spr.)

Protokolant: Ewa Sawiak

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2013 roku ***w Legnicy***

na rozprawie

sprawy z powództwa I. N., M. R. i K. P.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o odprawę pieniężną

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego - Sądu Pracy w Lubinie

z dnia 5 grudnia 2012 roku

sygn. akt IV P 279/11

I. oddala apelację,

II. zasądza od każdego z powodów na rzecz strony pozwanej kwoty po 450 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 grudnia 2012 roku Sąd Rejonowy w Lubinie oddalił powództwa I. N., M. R. i K. P. skierowane przeciwko (...) Spółka Akcyjna w W. o zasądzenie kwot odpowiednio 8 051,25 zł, 7 649,55 zł, 9 863,55 zł tytułem odpraw pieniężnych z art. 8 ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o rozwiązywaniu stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników.

W uzasadnieniu wskazywał, że wykładnia porozumienia zawartego między stroną pozwaną, a związkami zawodowymi z dnia 13 czerwca 2005 roku stanowiącego źródło prawa pracy prowadzi do wniosku, iż wobec otrzymania przez powodów od strony pozwanej odpraw na podstawie jego art. 3 wyłączone zostało prawo do odpraw z art. 8 ustawy z 13 marca 2003 r.

Odprawa przewidziana w Porozumieniu jest korzystniejsza dla pracowników, niż wynikająca z Ustawy, z uwagi na jej wyższą wartość. Reguluje ona tożsame kwestie w zakresie gratyfikacji finansowej dla zwalnianych

pracowników z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, posługując się identycznym pojęciem ustawowym. W takich okolicznościach nie rodzi roszczeń do dodatkowej odprawy fakt niezwarcia zapisu o wyłączeniu do niej prawa w treści Porozumienia. Taki zapis był natomiast uzasadniony w przypadku uregulowań dotyczących prawa do odszkodowania przysługującego przy rozwiązaniu umowy w okresie gwarancyjnym, albowiem Porozumienie posługuje się w tym zakresie pojęciem innym, niż ustawowe. Interpretacja zapisów postanowienia zaproponowana przez powodów skutkowałaby tym, iż pracownicy, z którymi rozwiązano stosunek pracy w okresie gwarancyjnym, odnieśliby mniejsze korzyści finansowe, niż pracownicy zwalniani po tym okresie. Przeciwno niej przemawia też wprowadzony pod koniec 2010 roku u strony pozwanej Program Dobrowolnych Odejść przewidujący dla pracowników zatrudnionych u strony pozwanej przed 2010 rokiem, którzy dobrowolnie zgłosili się do odejścia, odprawę w wysokości 6-miesięcznego wynagrodzenia za pracę. Rozwiązanie to byłoby zbędne i nieprzynoszące żadnych korzyści dla pracowników, którzy przy interpretacji zapisów porozumienia sugerowanej przez powodów mogliby otrzymać 7-miesięczną odprawę.

Dla oceny roszczeń powodów nie mają natomiast znaczenia zapisy projektu ZUZP, który nie wszedł w życie i który był odmiennie zredagowany i usystematyzowany niż omawiane Porozumienie.

Dodatkowo, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci zeznań świadków nie prowadzi, zdaniem Sądu, do odmiennych ustaleń treści porozumienia, niż dokonane na podstawie wykładni literalnej.

Nadto odprawy w wysokości 4-krotnych poborów wypłacane były pracownikom strony pozwanej od 2008 roku. Wątpliwości co do spornych treści zapisów porozumienia związku zawodowe zaczęły zgłaszać dopiero od 2011 roku.

Wyrok powyższy zaskarżyli apelacją powodowie zarzucając:

I. naruszenie przepisów prawa procesowego mające wpływ na wynik sprawy:

1. art. 233 § 1 kpc:

- przez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów polegające na przyjęciu, że świadek M. M. (1) brała udział w negocjacjach Porozumienia z 13 czerwca 2005 r. kończącego spór zbiorowy i z tego względu jej zeznania są istotne dla wykładni art. 3 tego Porozumienia, mimo że zeznania tego świadka oraz świadka M. M. (2) przeczą uczestnictwu M. M. (1) w rozmowach ze stroną związkową,

- przez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów polegające na przyjęciu, że świadek ten nie brał udziału w negocjacjach treści Porozumienia z 13 czerwca 2005 r. i w konsekwencji zostały one pominięte mimo tego, że świadek ten uczestniczył w pracach nad Zakładowym Układem Zbiorowym Pracy podczas których wykreślono zapisy dotyczące zastąpienia odprawy ustawowej odprawą gwarantowaną w Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy,

- przez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów polegające na przyjęciu zapisów Programu Dobrowolnych Odejść z 2010 roku jako przemawiających przeciwko interpretacji Porozumienia z 13 czerwca 2005 roku zaproponowanej przez powodów ponieważ Program ten gwarantowałby mniejsze świadczenia dla pracowników odchodzących z pracy dobrowolnie mimo tego, że są to dwa różne akty zbiorowego prawa pracy, a nawet gdyby powodowie skorzystali z Programu Dobrowolnych Odejść to i tak otrzymaliby świadczenie obejmujące łącznie równowartość siedmiu wynagrodzeń czyli porównywalnie do tego, ile otrzymaliby przy uwzględnieniu powództwa tj. cztery na podstawie Porozumienia z 13 czerwca 2005 roku i trzy jako odprawa ustawowa objęta roszczeniem procesowym. W następstwie podniesionych naruszeń Sąd dokonał nieprawidłowej interpretacji Porozumienia z 13 czerwca 2005 roku stwierdzając brak uprawnienia powodów do odprawy ustawowej, co miało istotny wpływ na wynik sprawy, której istotą pozostaje nadal ustalenie i przyznanie tego prawa powodom.

II. naruszenie przepisów prawa materialnego:

1. art. 300 Kodeksu Pracy w zw. z art. 353¹ w zw. z art. 2 ust. 3 b) vi Dyrektywy Rady Nr 98/59/WE w sprawie zbliżania ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do zwolnień grupowych z dnia 20 lipca 1998 r.

(Dz.U.L. 225 z 12 sierpnia 1998 r. str. 16) przez błędną wykładnię art. 3 Porozumienia w sprawie zakończenia sporu zbiorowego z dnia 13 czerwca 2005 roku polegającą na przyjęciu, że zwalnianym pracownikom (...) S.A. w tzw. okresie pogwarancyjnym dotyczącym zatrudnienia przysługuje wyłącznie odprawa czteromiesięczna wynikająca z tego porozumienia zastępująca odprawę ustawową przysługującą z tytułu zwolnień grupowych. Zarzut ten jest następstwem naruszenia przez Sąd pierwszej instancji zasady efektywności prawa unijnego i zasady pośredniego skutku dyrektyw jeżeli są one stosowane przez Sąd Państwa Członkowskiego (czyli zasady zobowiązującej do interpretacji prawa krajowego zgodnie z prawem unijnym).

2. art. 9 § 2 Kodeksu Pracy przez niewłaściwe zastosowanie wskutek pominięcia okoliczności w jakich Związek Zawodowy (...) S.A. oraz (...) S.A. złożyły oświadczenia zawarte w Porozumieniu kończącym spór zbiorowy z 13 czerwca 2005 roku, dotyczące prawa do odprawy pracownikom zwalnianym z pracy po upływie tzw. okresu gwarancyjnego oraz przez niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że odprawa ustawowa nie należy się powodom ponieważ otrzymali korzystniejsze świadczenie na podstawie Porozumienia z 13 czerwca 2005 roku;

3. art. 8 ust. 1 pkt 3 ustawy z 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz.U. 2003.90.844) przez jego niezastosowanie i pominięcie ochronnej funkcji odprawy gwarantowanej tą ustawą.

Stawiając powyższe zarzuty powodowie domagali się zmiany zaskarżonego wyroku i zasądzenia dochodzonych roszczeń.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył mając na względzie stan faktyczny sprawy ustalony w toku postępowania przed Sądem Rejonowym.

Apelacja nie jest zasadna, a podniesione w niej zarzuty nie prowadzą do zmiany zaskarżonego wyroku.

W zakresie zarzutu naruszenia prawa procesowego:

Świadek M. M. (1)jakkolwiek nie była członkiem zespołu negocjującego to jednak była obecna przy negocjacjach zarówno ZUZP jak i późniejszego porozumienia z dnia 27 maja 2005 roku. Posiadała więc wiedzę na temat przebiegu negocjacji i stanowisk stron prezentowanych w ich toku.

Wiedza świadek J. P. ograniczona jest natomiast tylko do negocjacji prowadzących do zawarcia ZUZP.

Sąd I instancji dokonując oceny zeznań tych świadków, nie naruszył granic swobodnej oceny dowodów przewidzianych w art. 233 § 1 kpc. Podniesione w apelacji argumenty nie są wystarczające do uznania dokonanej oceny za wadliwą.

W ocenie dokonanej przez Sąd Rejonowy nie sposób dopatrzeć się naruszenia zasad logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego.

Natomiast przyjęcie przez Sąd I instancji iż zwolnieni w ramach Programu Dobrowolnych odejść pracownicy strony pozwanej mieli prawo jedynie do odpraw w wysokości 6 miesięcznych poborów nie miało wpływu na rozstrzygnięcie sprawy ze względu na uwagi poczynione niżej:

Z niekwestionowanych w sprawie ustaleń Sądu I instancji wynika, iż powodowie zostali zwolnieni na skutek wypowiedzenia dokonanego przez stronę pozwaną w związku z likwidacją ich stanowisk pracy na skutek zmiany struktury organizacyjnej strony pozwanej. W piśmie rozwiązującym umowę o pracę z powodami wskazano, że na podstawie § 5 ust. 1 Porozumienia w sprawie zwolnień grupowych z 27 maja 2011 roku oraz na podstawie art. 3 Porozumienia w sprawie zakończenia sporu zbiorowego zostanie im wypłacona 4 miesięczna odprawa, a w odprawie

tej zawarta jest odprawa wskazana w art. 8 Ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników.

Porozumienie z dnia 27 maja 2011 roku zawarte przy udziale związków zawodowych działających u strony pozwanej stanowiło w § 5 ust. 1 iż pracownikom, z którymi została rozwiązana umowa o pracę będą przysługiwały świadczenia zgodnie z przepisami prawa.

W rozpoznawanej sprawie istotnym było zatem zidentyfikowanie i prawidłowe zinterpretowanie przepisów prawa odnoszących się do kwestii odprawy przysługującej pracownikowi zwalnianemu z przyczyn go niedotyczących. Dla ustalenia konkretnych norm regulujących prawa pracowników do odprawy istotna była również relacja między przepisami regulującymi kwestie związane z tymi odprawami.

Sama strona pozwana wskazała w pismach o wypowiedzeniu, że odprawy wypłacane będą z uwzględnieniem treści art. 3 porozumienia w sprawie zakończenia sporu zbiorowego z dnia 13 czerwca 2005 roku, stwierdzając równocześnie iż w odprawach tych zawarta jest odprawa wskazana w art. 8 ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy z pracownikami z przyczyn niedotyczących pracowników.

Ocenie w sprawie podlegały zatem regulacje porozumienia z dnia 27 maja 2011 roku w sprawie grupowych zwolnień w III kwartale 2011 roku, porozumienia z dnia 13 czerwca 2005 roku w sprawie zakończenia sporu zbiorowego i przepisy art. 8 ustawy z dnia 13 marca 2003 roku.

Wobec faktu, iż w porozumieniu z dnia 27 maja 2011 roku znalazło się wyłącznie odesłanie do przepisów prawa, o zasadności powództwa stanowić miała norma wynikająca z wzajemnego stosunku przepisu art. 8 ustawy z 13 marca 2003 roku do zapisu art. 3 porozumienia z dnia 13 czerwca 2005 roku.

Niewątpliwie regulacja zawarta w porozumieniu jest dla pracowników bardziej korzystna ze względu na przewidzianą nim wyższą niż w ustawie wysokość odprawy. Porozumienie to jako znajdujące oparcie w ustawie stanowiło źródło prawa pracy.

Jako bardziej korzystne, mimo hierarchicznie niższej rangi, ma pierwszeństwo w stosowaniu przed regulacją ustawową i, skoro dotyczy tej samej kwestii, regulację ustawową wyłącza (art. 9 § 2 kpc).

Powodowie w sprawie wywodzili, iż analizowana „korzyść” jest jeszcze dalej posunięta. Ich zdaniem wolą stron porozumienia było, aby pracownikowi zwalnionemu po okresie gwarancyjnym przysługiwała obok odprawy z porozumienia również dodatkowo odprawa przewidziana w przepisach prawa pracy tj. z ustawy z dnia 13 marca 2003 r. Interpretowali więc to porozumienie z pominięciem wskazanej wyżej zasady stosowania wyłącznie prawa korzystniejszego.

Porozumienie, z którego powodowie wywodzą swoje prawo jako akt normatywny, a nie czynność prawna powinno być interpretowane według zasad obowiązujących dla przepisów prawa. Interpretacja jego treści powinna opierać się przede wszystkim na wykładni literalnej (por. wyrok i uzasadnienie SN z 23 lipca 2009 roku, II PK 37/09).

Literalna zaś wykładnia nie pozwala przyjąć, aby przy uwzględnieniu zasady pierwszeństwa aktu korzystniejszego i wynikającej z niej zasady wyłączenia od stosowania aktu mniej korzystnego, powodom przysługiwało prawo do spornych odpraw na podstawie ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o grupowych zwolnieniach. W porozumieniu bowiem brak jakiegokolwiek pozytywnej regulacji przyznającej im dodatkowo prawo do nich obok odprawy wynikającej z porozumienia.

Dopuszczalne przy interpretacji źródeł zbiorowego prawa pracy inne niż literalna metody ich interpretacji dopuszczające uwzględnienie woli stron porozumienia uwzględniać muszą zasadę racjonalnego działania stron porozumienia i nie mogą prowadzić do ustalenia normy prawnej niezgodnej z literalną jego treścią.

W rozpoznanej sprawie strony wnioskowały o przesłuchanie na okoliczność woli stron świadków uczestników rozmów mających na celu najpierw zawarcie ZUZP a następnie porozumienia z dnia 13 czerwca 2005 roku.

Treść tych zeznań pozostawała ze sobą w sprzeczności i nie pozwoliła w sposób jednoznaczny określić zgodnych zamiarów stron co do ustalenia rzeczywistej treści normy z art. 3 porozumienia. W szczególności zaś ich treść nie pozwala na ustalenie, iż wolą stron porozumienia było, aby pracownicy zwalniani w okresie pogwarancyjnym zachowali prawo również do odprawy z ustawy.

Wystarczającym do tego argumentem nie może być brak wyłączenia prawa do niej, lub jej zaliczenia na poczet odprawy z porozumienia w samym jego art. 3. Usunięcie tego wyłączenia zawartego w pierwotnej treści projektu ZUZP i zawarcie porozumienia zgodnego co do istotnych regulacji z jego późniejszą wersją, gdzie tego wyłączenia już nie było, nie przesądza o zmianie stanowiska strony pozwanej w tej kwestii. Z jednej strony bowiem, jeszcze na etapie negocjacji ZUZP, zmiana ta wynikała z odmiennej redakcji zapisów układów i wyłączenia do odrębnej jednostki redakcyjnej regulacji dotyczących świadczenia przewidzianego również w przepisach prawa powszechnego. Jego korzystniejsze uregulowanie automatycznie niejako powodowało niestosowanie przepisów ustawy. Brak wyraźnie sformułowanego wyłączenia, w tym przypadku, wynikał zatem z zasad prawidłowego stanowienia przepisów, które wskazują na zakaz stanowienia norm zbędnych.

Z drugiej zaś strony porozumienie było odrębnym aktem prawa i motywy, którymi strony się kierowały przy negocjowaniu ZUZP nie mogą być automatycznie zastosowane dla oceny woli stron porozumienia z dnia 13 czerwca 2005 r. negocjowanego w innych składach osobowych.

W przekonaniu Sądu Okręgowego istotnym natomiast elementem pozwalającym na ustalenie woli stron porozumienie jest stosowany przez lata sposób jego realizacji.

Porozumienie to w art. 3 było natomiast realizowane poprzez wypłatę zwolnionym pracownikom jedynie odpraw w nim przewidzianych tj. w wysokości 4 miesięcznych poborów. Tego sposobu realizacji porozumienia związki zawodowe przez okres około 3 lat w stosunku do ponad 100 osób nie kwestionowały, co oznacza iż strona pozwana realizowała porozumienie w sposób zgodny z wolą jego stron.

W takiej zaś sytuacji należy przyjąć iż § 5 porozumienia z dnia 27 maja 2011 roku w sprawie grupowych zwolnień w III kwartale 2011 roku – na podstawie którego zwolnieni zostali powodowie, wskazując iż będą im przysługiwały świadczenia zgodne z przepisami prawa wskazywał wyłącznie na przepis art. 3 porozumienia z 13 czerwca 2005 roku mocą którego powodom przysługiwało prawo tylko do odprawy w nim przewidzianej (bez dodatkowej odprawy z ustawy).

Powodowie otrzymali więc wszystkie należne im odprawy. Ich roszczenie o odprawę z ustawy o grupowych zwolnieniach trafnie oddalone zostało jako nieuzasadnione.

Ustawa z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników uwzględnia dyrektywę Rady Wspólnot Europejskich nr 98/59 z dnia 20 lipca 1998 roku w sprawie ujednoczenia prawodawstwa państw członkowskich dotyczącego zwolnień grupowych i stanowi przeniesienie przyjętych tam standardów ochrony na grunt prawa krajowego. Prawo krajowe interpretowane musi być z uwzględnieniem przepisów i celów dyrektywy która jest aktem nadrzędnym nad ustawą o grupowych zwolnieniach.

Apelacja nie kwestionuje okoliczności, iż ustawa o grupowych zwolnieniach zapewniła na gruncie prawa krajowego poziom ochrony pracowników przewidziany w dyrektywie. Standardów tej ochrony strona pozwana dotrzymała. Do rozwiązania z powodami umowy o pracę doszło bez naruszenia przepisów ustawy. Zwolnienie poprzedzone zostało przeprowadzonymi ze związkami zawodowymi negocjacjami zakończonymi zawarciem porozumienia w sprawie zwolnień grupowych w III kwartale 2011 roku. Powodowie otrzymali również odprawę w wysokości nie niższej niż gwarantowana przepisami ustawy.

Wskazany w apelacji jako naruszony przez Sąd I instancji przepis art. 2 ust. 3b dyrektywy winien być stosowany na etapie zawierania porozumienia w sprawie grupowych zwolnień. Tymczasem powodowie niezasadnie zarzucają jego naruszenie przy negocjacjach porozumienia z dnia 13 czerwca 2005 roku, które było instrumentem stabilizacji i rozwoju strony pozwanej oraz winno zabezpieczać jej załogę przed utratą pracy (por. art. 1 porozumienia). Cel zawarcia tego porozumienia nie pozostaje w związku z celem dyrektywy, a w szczególności wskazanym w jej punkcie 2 preambuły. W związku z powyższym trudno w sprawie dopatrzeć się również naruszenia pkt 17 i 18 preambuły dyrektywy.

Nadto art. 2 ust. 3b VI wymaga przedstawienia „metody obliczania odszkodowań” tylko w razie ich liczenia w sposób nie wynikający z prawodawstwa i/lub praktyki krajowej. Taka sytuacja w sprawie nie wystąpiła. Porozumienie w sprawie grupowych zwolnień w III kwartale 2011 roku z dnia 27 maja 2011 roku odsyłało w tej kwestii wprost do obowiązujących przepisów prawa.

Te przepisy zaś to, w stanie faktycznym sprawy, zgodnie z wyżej poczynionymi rozważaniami, art. 3 porozumienia z dnia 13 czerwca 2005 roku mający zastosowanie zgodnie z art. 9 § 2 kp jako korzystniejszy od regulacji ustawowych, które wobec powyższego wyłączone są w sprawie od stosowania.

Mając powyższe na uwadze uznał Sąd Okręgowy zgłoszone zarzuty naruszenia prawa materialnego za niezasadne i apelację oddalił na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 kpc i § 6 pkt 4, § 12 ust. 1 pkt 2, § 13 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie.